DANDERYDS KOMMUN

# Tjänsteutlåtande

Datum: 2026-09-01
Diarienummer: KS 2026/0221

Till: Kommunstyrelsen

Kommunledningskontoret
Jonas Qvarfordt

# Aktualisering och halvtidsuppföljning av miljö- och klimatprogram

## Ärendet

Kommunledningskontoret har utarbetat ett förslag till aktualiserat miljö- och klimatprogram samt gjort en sammanställning av genomförda åtgärder utifrån programmets mål och uppdrag för de första fem åren 2020–2025.

Kommunfullmäktige antog den 7 december 2020 (§ 158) miljö- och klimatprogram för Danderyds kommun, med en genomförandetid till år 2030.

Årligen görs en uppföljning av ett urval av indikatorer. Av programmet framgår även att en mer långtgående uppföljning och analys ska göras efter varje mandatperiod. Denna bestämmelse utgör grund för den föreslagna aktualiseringen.

Eftersom programmet gäller till 2030 föreslår kontoret endast ändringar av mål och uppdrag i de fall det finns starka skäl som föranleds av förändrade omständigheter. Detta kan exempelvis vara förändrad lagstiftning, nya styrdokument eller passerade datum för genomförande.

## Kommunledningskontorets förslag till beslut

### Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige antar föreslaget aktualiserat miljö- och klimatprogram för Danderyds kommun 2021–2030.

2. Kommunfullmäktige upphäver miljö- och klimatprogram antaget 7 december 2020 (§158) och ersätter det med det aktualiserade programmet.

## Bakgrund

Kommunfullmäktige antog den 7 december 2020 (§ 158) miljö- och klimatprogram för Danderyds kommun 2021–2030. Miljö- och klimatprogrammets gröna indikatorer följs upp

årligen och enligt programmet framgår att ”efter varje mandatperiod ska en mer långtgående uppföljning och analys genomföras”. Denna bestämmelse utgör grund för den föreslagna aktualiseringen.

## Kommunledningskontorets utredning

Inom arbetet med aktualisering har en uppföljning gjorts av genomförda åtgärder under perioden 2020–2025, kopplat till mål och uppdrag i miljö- och klimatprogrammet. Uppföljningen har även varit ett underlag för den föreslagna aktualiseringen av programmet.

Uppföljningen visar att Danderyds kommun under perioden 2020–2025 har genomfört ett stort antal åtgärder som tydligt stärker energieffektivisering, begränsning av växthusgasutsläpp, naturvärden och arbetet för giftfri och hållbar miljö. Arbetet är brett, systematiskt och inkluderar både tekniska lösningar, styrdokument, beteendeförändrande insatser och samverkan.

Uppföljningen visar några avvikelser i förhållande till måluppfyllelsen:

Mål 1.2 *Danderyds kommun som organisation är fossilbränsleoberoende år 2025*[1] uppnåddes inte. Kommunorganisationen är nu till cirka 98 procent fossilbränsleoberoende. Den resterande fossilbränsleanvändningen kan hänföras till drivmedel för kultur- och fritidsförvaltningens arbetsfordon, ett fåtal fordon samt diesel och eldningsolja för spetsvärme och beredskap. Detta har gjort det svårt att uppnå mål inom stipulerad tidsram.

Uppdrag 2.1.2. *Kommunen ska verka för att E18 helt/delvis tunnelförläggs/överdäckas.*
Frågan har utretts och behandlas i översiktsplanen samt inom arbetet med framtagande av åtgärdsvalsstudie (ÅVS) i samverkan med Trafikverket.

Mål 3.2. *Statusen för sjöar och kustvatten får inte försämras och kustvattnet ska uppnå god status i enlighet med vattendirektivet.*
Att förändra statusen för sjöar och kustvatten är ett långsiktigt arbete. En rad åtgärder har genomförts och flera är inplanerade, tex samverkan kring bottenbehandling av kustvatten. Trots detta bedöms målet inte kunna uppnås inom programmets tidsram.

[1] *Fossilbränsleoberoende innebär att det så långt som möjligt ska vara fossilbränslefritt. Endast i undantagsfall – vid exempelvis krissituationer, krisberedskap och oförutsedda händelser får fossilt bränsle användas.*

Miljö- och klimatprogrammet gäller till år 2030, vilket även gäller merparten av programmets mål och uppdrag. Därför har aktualiseringsarbetet genomförts varsamt avseende redan beslutade mål och uppdrag. Ändringar av mål och uppdrag föreslås endast i de fall där starka skäl föreligger, såsom förändrad lagstiftning, nya styrdokument eller passerade datum för uppdragens genomförande. Övrig text har setts över och uppdaterats där nya uppgifter har tillkommit.

**Föreslagna ändringar av mål och uppdrag**

Mål 1.2 *Danderyds kommun som organisation är fossilbränsleoberoende år 2025.*

Eftersom målåret har passerat föreslås ett reviderat målår till år 2030. Kommunorganisationen bedöms kunna bli fossilbränsleoberoende till 2030 genom att ersätta kvarvarande bensinfordon samt byta till förnybara bränslen, diesel till HVO och eldningsolja till RME.

Uppdrag 5.3.1. *Minst 50 procent av hushållsavfallet ska materialåtervinnas och materialåtervinningen från verksamheter ska öka.*

Begreppet hushållsavfall är numera borttaget ur lagstiftningen och ersatt av begreppet kommunalt avfall. Danderyds kommun har en gemensam avfallsplan med SÖRAB-kommunerna. I avfallsplanen finns ett huvudmål som lyder ”År 2032 materialåtervinns eller återanvänds minst 60 procent av det kommunala avfallet”. Detta mål passar väl att ersätta uppdrag 5.3.1. Förslag till lydelse som går i linje med miljö- och klimatprogrammets mål och uppdragsformuleringar: *Minst 60 procent av det kommunala avfallet ska materialåtervinnas eller återanvändas*[1].

Uppdrag 6.6.1. *Utredningar och åtgärder enligt Handlingsplan för förorenade områden*

Styrdokumentet *Handlingsplan för förorenade områden* har reviderats och bytt benämning. Uppdrag 6.6.1 föreslås därför ändras till *6.6.1 Utredningar och åtgärder enligt Strategi för förorenade områden,* i enlighet med gällande benämning.

Sammanfattningsvis visar kommunledningskontorets utredning att många åtgärder har genomförts under perioden 2020–2025. Åtgärderna bidrar till att stärka energieffektivisering, klimatbegränsning, naturvärden och en giftfri miljö. Arbetet har varit brett och systematiskt, men vissa mål har inte nåtts inom utsatt tid.

Vidare konstaterar kontoret att miljö- och klimatprogrammet gäller till 2030 och därför föreslås endast ett fåtal justeringar, där starka skäl föreligger.

Det reviderade miljö- och klimatprogrammet redovisas i ärendet i en textversion. När programmet har antagits kommer innehållet att överföras till en layoutanpassad version.

## Konsekvenser för barn och unga

En aktualisering av miljö- och klimatprogrammet bedöms starkt gynna barn och unga, då programmets syfte – att säkra en god och hälsosam miljö och en hållbar framtid – ligger helt i linje med barnkonventionens grundprinciper. Effekterna rör främst barns hälsa, säkerhet, delaktighet, trygghet i vardagsmiljön och långsiktiga livsvillkor. Eventuella risker handlar främst om att barnperspektivet behöver tydligare integreras i genomförandet, så att åtgärder inte oavsiktligt skapar barriärer eller minskad tillgänglighet.

Barnkonventionens mest relevanta artiklar i relation till miljö- och klimatprogrammets aktualisering är framför allt artikel 3, som slår fast att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet. Detta är centralt eftersom många av de miljömässiga och hälsomässiga konsekvenser som programmet adresserar påverkar barn särskilt starkt. Artikel 6, som handlar om barns rätt till liv, överlevnad och utveckling, är också direkt kopplad till programmets syfte att säkerställa en långsiktigt hållbar och hälsosam livsmiljö. Vidare är artikel 12 relevant då barn har rätt att uttrycka sina åsikter i frågor som berör dem, vilket är viktigt i exempelvis planeringsprocesser som rör trafikmiljöer, skolvägar och utformning av grönområden. Artikel 24 – rätten till bästa möjliga hälsa – berörs tydligt genom programmets fokus på ren luft, rent vatten och en giftfri miljö. Även artiklarna 29 och 31 är betydelsefulla eftersom barns rätt till utbildning samt lek, vila och fritid påverkas positivt av säkra, gröna och biologiskt rika utemiljöer som främjar lärande, rekreation och välbefinnande.

## Ekonomiska konsekvenser

Ärendet bedöms inte medföra några direkta ekonomiska konsekvenser. Kostnader och eventuella besparingar till följd av åtgärder hanteras inom ramen för nämndernas verksamhetsplanering.

Carina Lundberg Uudelepp
Kommundirektör

Stefan Sorpola
Samhällsutvecklingsdirektör

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Aktualisering och halvtidsuppföljning av miljö- och klimatprogram
2. Aktualiserat miljö- och klimatprogram för Danderyds kommun 2021–2030 (textversion)
3. Sammanställning av genomförda åtgärder 2020 – 2025
4. Översikt av förslag till förändringar av miljö- och klimatprogram
5. Nuvarande miljö- och klimatprogram för Danderyds kommun 2021–2030

Expedieras
Samtliga nämnder
Djursholms AB